

УДК 343.9:343.226(477)

Чорномаз О.Б. –

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0003-0574-1118>

O.B. Chornomaz –

*candidate of juridical sciences, associate professor,
assistant professor of the Department of Administrative Law and Administrative Proceedings,
Lviv State University of Internal Affairs
(26 Horodotska Street, Lviv, 79007, Ukraine)*

Нормативно-правова база щодо протидії домашньому насильству та фактори, що спричиняють акти домашнього насильства¹

У статті зазначено, що проблеми домашнього насильства в період військової агресії загострюються і під впливом різних причин можуть залишатися невидимим або мати неналежне реагування з боку суспільства. Здійснено теоретико-порівняльний аналіз терміну «домашнє насильство», виділено правову характеристику домашнього насильства, визначено види домашнього насильства та причини його прояву як соціально-негативного явища. Проаналізовано кількість звернень до правоохоронних органів щодо вчинення домашнього насильства загалом, та, шляхом порівняння, виокремлено кількості заяв щодо скоєння насильства над дітьми. Підкреслено, що насильство може мати різні форми, динаміку та ступені інтенсивності, але завжди присутнім є факт порушення однією людиною прав і свобод іншої людини. Стаття містить аналіз чинників, пов'язаних із більшою ймовірністю проявів насильства, та чинників, що можуть сприяти збільшенню домашнього насильства під час війни (страх, невпевненість, відчуття безпорадності та розгубленості; соціально-економічна нестабільність та втрата роботи; вимушене переселення та втрата безпечного оточення й усталеного міжособистісного простору; порушення сімейної динаміки та стосунків; підвищене вживання алкоголю та наркотиків; легкий доступ до різних видів зброї; виникнення посттравматичного стресового синдрому тощо).

Мовний бар'єр і відсутність знань стосовно особливостей реагування у країні на випадки домашнього насильства; зниження швидкості реагування працівників поліції у зв'язку із залученням працівників в охороні громадського порядку особливо в районах, наближених до зони бойових дій тощо)

Ключові слова: дитина, захист дитини, нормативно-правова база захисту дітей, насильство в сім'ї, насильство в сім'ї над дитиною.

O.B. Chornomaz Regulatory and Legal Framework for Combating Domestic Violence and Factors Causing Acts of Domestic Violence

The article states that the problems of domestic violence in the period of military aggression are exacerbated and, under the influence of various reasons, may remain invisible or have an inappropriate response from society. A theoretical and comparative analysis of the term "domestic violence" was carried out, the legal characteristics of domestic violence were highlighted, the types of domestic violence and the causes of its manifestation as a socially negative phenomenon were determined. The number of appeals to law enforcement agencies regarding the perpetration of domestic violence in general was analyzed, and, by way of comparison, the number of statements regarding the perpetration of violence against children was singled out. It is emphasized that

¹ Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність

violence can have different forms, dynamics and degrees of intensity, but the fact that one person violates the rights and freedoms of another person is always present.

The article contains an analysis of factors associated with a greater likelihood of violence and factors that may contribute to an increase in domestic violence during war (fear, insecurity, feelings of helplessness and confusion; socio-economic instability and job loss; forced displacement and loss of a safe environment and established interpersonal space; disruption of family dynamics and relationships; increased use of alcohol and drugs; easy access to various types of weapons; occurrence of post-traumatic stress syndrome, etc.).

The reasons for the decrease in the number of appeals to the National Police of Ukraine regarding cases of violence were analyzed (the victim's independent leveling of this problem; the need to solve other urgent problems; the victim's location in a temporary occupation or in a zone of hostilities; lack of trust in bodies and institutions in host communities; living in temporary shelters, where there is no free access to mobile communications and the Internet; forced relocation of people to other regions of the country and abroad, to a foreign language environment.

Keywords: *child, child protection, legal framework for child protection, violence in the family, violence in the family against a child.*

Постановка проблеми. З перших днів війни громадські організації, соціальні структури й експерти, які займаються профілактикою та протидією домашньому насильству, прогнозували стрімке зростання кількості епізодів, вказуючи на сукупність чинників, які підвищують ризик домашнього насильства в умовах війни [1].

Відповідно до Закону України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству», домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, сихологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, ому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [2].

Незважаючи на те, що насильство в родині може проявитись у будь-яких класових і соціально-економічних верствах суспільства, існує низка чинників, пов'язаних із більшою ймовірністю проявів насильства. Саме розуміння цих чинників становить фундамент відповідного запобігання насильству та своєчасного реагування на факти його прояву.

У відомому Всесвітньому звіті про насильство та його вплив на здоров'я наведені основні чинники ризику, серед яких [3]:

- низький рівень освіти;
- злидений стан родини;
- насильство, пережите в дитинстві;
- прийняття моделі поведінки чоловіка, наділеного великими правами;
- прийняття традиційних сімейних ролей;
- домінування чоловіка у стосунках;
- часті конфлікти та їх ескалація;
- толерантне ставлення суспільства до проявів насильства;
- неефективна робота органів із боротьби з насильством тощо [4, с. 195].

Метою дослідження є аналіз нормативно-правової бази щодо протидії домашньому насильству та розробка шляхів її вдосконалення.

Визначена мета зумовила постановку й вирішення таких завдань: 1) висвітлення стану нормативного забезпечення протидії домашньому насильству; 2) формулювання напрямів подальшого дослідження проблем захисту дитини від насильства, можливого втілення ювенальної юстиції в Україні.

Стан дослідження. Загальні аспекти проблеми насильства над дітьми вивчають провідні науковці: О. Безпалько, Н. Максимова, К. Мілютіна, Т. Сафонова, Е. Цимбал та ін.

Питання насильства над дитиною в сім'ї висвітлюються в роботах таких науковців як К. Левченко, І. Лисенко, Г. Лактіонова, І. Трубавіна та інші.

Виклад основного матеріалу. Україна є учасницею низки міжнародних документів у сфері прав людини, які прямо забороняють сексуальне насильство, а саме Міжнародного

пакту про громадянські та політичні права та Конвенції про права дитини; обов'язковими є положення Загальної Рекомендації Комітету з ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок, яка прямо підкреслює зобов'язання держави запобігати, розслідувати та притягати до відповідальності за сексуальне насильство. А також Україна є учасницею низки конвенцій Ради Європи: Конвенція Ради Європи про захист прав та основоположних свобод людини, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства та нещодавно ратифікованої Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами [5, с. 96].

Крім того, прийнято Стратегію ЄС щодо гендерної рівності на 2020–2025 роки, в рамках якої мають бути впроваджені комплексні заходи запобігання та боротьби з гендерним насильством, підтримкою і захисту потерпілих, притягнення винної особи до відповідальності. В обґрунтуванні прийняття Стратегії невтішна статистика, що в ЄС 33% жінок є жертвами сексуального чи психологічного насильства, 22% жінок стають жертвами насильства від своїх партнерів [6]. У Стратегії наголошується на важливості ефективності насамперед профілактики насильства, що можливо досягти навчання хлопчиків та дівчаток гендерній рівності з раннього віку та підтримку розвитку ненасильницьких стосунків.

Крім того, необхідним є впровадження мультидисциплінарного підходу серед служб та уповноважених осіб, включаючи систему кримінального правосуддя, служби підтримки потерпілих, програм для кривдників, а також забезпечення дієвості соціальних та медичних служб [7, с. 592].

8 березня 2022 року Комісія ухвалила пропозицію прийняти Директиву про боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством. Пропозиція містить правила захисту потерпілих та пропонує посилити відповідальність, а також гарантувати належний захист від насильства, незалежно від того, відбувається воно онлайн чи офлайн. Згідно вказаної Директиви правопорушеннями визнаються: сексуальне насильство, включаючи зґвалтування, калічення жіночих статевих

органів, примусові шлюби, примусові аборти або стерилізацію, торгівлю людьми з метою сексуальної експлуатації, переслідування, сексуальні домагання, феміцид, мову ненависті та злочини на ґрунті статі та різні форми онлайн насильства («кібернасильство»), включаючи обмін або маніпулювання інтимними матеріалами, кіберпереслідування [8].

Насильство по відношенню до жінок та дітей під час збройних конфліктів, у тому числі всі форми сексуального насильства, були засуджені Резолюцією 1888 (2009), ухваленою Радою Безпеки ООН 30 вересня 2009 року. Під час війни, 20 червня минулого року Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, яка набула чинності з першого листопада. Не дивлячись на ратифікацію із суттєвим застереженнями, а саме, що наша держава має право не приводити національне законодавство у відповідність до Конвенції [9], враховуючи ст. 9 Конституції України та ч. 2 ст. 19 ЗУ «Про міжнародні договори», положення Стамбульської Конвенції все одно підлягають застосуванню та матимуть пріоритет, у випадку неузгодженості національного нормативно-правового акту із міжнародною нормою, оскільки остання матиме пріоритетне застосування.

Крім того, прийнятий ще 7 грудня 2017 р. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» вже заклав багато інструментів протидії насильству в сім'ї, що відповідають європейським стандартам та Стамбульській Конвенції. Зокрема, передбачено для національної поліції повноваження щодо винесення термінового заборонного припису щодо кривдника, ведення профілактичного обліку кривдників, проведення профілактичних заходів, контроль за виконанням кривдником спеціального заходу тощо [7, с. 592].

В умовах російсько-українського збройного конфлікту підлягають застосуванню норми і Додаткового Протоколу Женевської конвенції, статтею якого визначено, що заборонені й залишатимуться забороненими такі дії: насильство над життям, здоров'ям, а також погрози вчинити будь-яку із зазначених дій. Ця норма Додаткового Протоколу чи не єдина, яка забороняє вчинення окремих актів сексуального

насильства як щодо жінок, так і щодо чоловіків [5, с. 97].

Оскільки головним позитивним обов'язком держави є створення національної правової бази (*national legal framework*), яка забезпечує ефективний захист прав людини [10, с. 36], ратифікація Стамбульської конвенції та подальша імплементація її положень в українське законодавство підкреслює зусилля України для досягнення мети ефективно протидіяти насильству щодо жінок і домашньому насильству.

Наведемо деякі дані, де відзначається, що офіційна статистика домашнього насильства, яка є неповною, свідчить про зростання кількості випадків з початку збройного конфлікту. Так, 2018 року в Донецькій області кількість адміністративних проваджень за статтею «Домашнє насильство» збільшилася на 76%, а в Луганській – на 158% у порівнянні із середнім показником за попередні три роки. Ситуацію загострили низький рівень безпеки, присутність військових, доступ до зброї та економічна й соціальна кризи, пов'язані зі збройним конфліктом [11]. Насильство може мати різні форми, динаміку та ступень інтенсивності. Але завжди спостерігаємо факт порушення однією людиною прав і свобод іншої людини. Однак нині статистика показує зменшення кількості випадків домашнього насильства, хоча війна насправді сприяє його зростанню. Так, зафіксованих випадків домашнього насильства стало менше порівняно з попередніми роками. У першому півріччі 2022 р., порівняно з першим півріччям 2021 р., зафіксовано на 27,5% менше звернень до Національної поліції України. Хоча цифри зростали кожного року. Згідно з дослідженням «Домашнє насильство в Україні: реагування в умовах війни» [4], яке презентували у вересні 2022 р., із 1 січня 2022 р. по 30 червня 2022 р. Офіс Генерального прокурора зафіксував на 56% менше кримінальних проваджень у контексті домашнього насильства порівняно з аналогічним періодом 2021 р. Така тенденція може свідчити про те, що введений воєнний стан у державі вплинув на доступ постраждалих до системи правосуддя та загалом відобразився на динаміці звернень у правоохоронні органи [4, с. 195].

Так, за 12 місяців 2022 р. було обліковано 3360 кримінальних правопорушень, пов'язаних з

домашнім насильством, 3060 з яких направлені до суду з обвинувальним актом, у той час як за такий же період 2021 р. вказані показники становили 4800 та 4432 відповідно [12]. Тобто, і кількість облікованих кримінальних правопорушень, і кількість кримінальних правопорушень, направлених до суду з обвинувальним актом протягом 2022 року зменшилися майже на третину [13, с. 356].

Як видно, у січні 2022 року було обліковано на 28 кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством (або на 6%) більше, аніжу січні 2021 року. Проте, починаючи з лютого 2022 року ці показники є меншими за аналогічні дані попереднього року. Так, у лютому 2022 року було обліковано на 109 кримінальних правопорушень (або на 23%) менше, аніж у лютому 2021 року; у березні 2022 р. було обліковано усього 47 кримінальних правопорушень цієї категорії (що на 337 (або 88%) менше, аніж у березні 2021 р.); у квітні такий розрив становив 303 (-75%), у травні – 286 (-55%), у червні – 169 (-39%), у липні – 80 (-20%), у серпні – 15 (-4%), у вересні – 59 (-15%), у жовтні – 8 (-2%), у листопаді – 65 (-17%), у грудні – 65 правопорушень (-14%) [13, с. 356].

Що стосується осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, то за 12 місяців 2022 року їх було виявлено 2812 проти 3942 осіб за той же період 2021 року (тобто, менше на 29%). Статистичні дані надають нам наступні соціально-демографічні характеристики цих осіб. Основна маса кривдників, що вчинили кримінально каране домашнє насильство протягом 2022 року – особи чоловічої статі (2618 осіб, або 93%).

Не дивлячись на те, що практично усі виявлені кривдники мали достатній рівень освіти (вищу і фахову передвищу – 188 осіб, професійну (професійно-технічну) – 590 осіб, базову середню та профільну середню – 2010 осіб, початкову – 16 осіб, без освіти – 8 осіб), 82% з них не мали власних джерел доходів (2200 осіб – працездатні, які не працюють і не навчаються, ще 107 – безробітні). Невелика частина (18 осіб, або 0,7%) з них – військовослужбовці, зокрема 16 – учасники АТО, ООС. У стані алкогольного сп'яніння кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, вчинили 739 кривдників, ще 3 – у стані наркотичного,

токсичного або психотропного. Майже кожен п'ятий злочинець цієї категорії (532 особи) має кримінальне минуле, а у 261 – попередня судимість не знята і не погашена [14].

Залежно від віку виявлені особи, що вчинили кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, розподілились таким чином: 16–17 років – 3 особи (0,1%); 18–28 років – 286 осіб (10%); 29–39 років – 1063 особи (38%); 40–54 років – 1091 особа (39%); 55–59 років – 185 осіб (6,5%); 60 років і більше – 184 особи (6,4%). Тобто, найбільша кількість кривдників – це дорослі особи, що вчинили домашнє насильство відносно більш слабких членів сім'ї (дружин або співмешканок, дітей, літніх членів родини) [14].

Експерти Аналітичного центру ЮрФем зауважують, що концепція «дитина-свідок = дитина постраждала», закріплена у Конвенції Ради Європи про запобігання насильству проти жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами та національному законодавстві, не набула практичного застосування у справах, пов'язаних з домашнім насильством [13, с. 357]. До прикладу, у 2022 році при розгляді кримінальних проваджень за ст. 126-1 КК України дітисвідки домашнього насильства були ідентифіковані судом у 12% випадків і лише у 2% справ їх визнали потерпілими; у 88% випадків взагалі не згадується про присутність під час вчинення домашнього насильства свідка, зокрема й дитини. Часто зі змісту судового рішення не є можливим встановити вік дитини. У випадках, якщо все ж дитина визнана потерпілою, не завжди наявна інформація щодо віку дитини (чи є така особа повнолітньою, неповнолітньою чи малолітньою), що виключає можливість достовірно стверджувати, чи дитина визнана в конкретній справі потерпілою від домашнього насильства [15].

Кількість справ щодо домашнього насильства зростає рік до року – виключенням став лише перший рік війни.

Протягом січня 2024 року зареєстровано вдвічі більше справ про домашнє насильство порівняно з 2023 роком [16].

У січні 2024 року в Україні зареєстрували рекордну кількість справ про домашнє насильство. Про це повідомила платформа для роботи з відкритими даними «Опендатабот».

Загалом протягом січня було зареєстровано 435 справ про домашнє

насильство, що майже вдвічі більше ніж у січні минулого року. За даними аналітиків, кількість справ щодо домашнього насильства зростає рік до року – виключенням став лише перший рік повномасштабного вторгнення.

Торік в Україні було зареєстровано 2705 відповідних кримінальних проваджень, що на 11% більше, ніж у 2021 році (2432 справи). У 2023 році в середньому на місяць відкривали 225 кримінальних проваджень щодо домашнього насильства. Для порівняння, у 2020 році таких справ було 184, а у 2021 році – 202 провадження на місяць.

Загалом 10 351 справа щодо домашнього насильства була зафіксована в Україні за останні п'ять років:

2019 року – 1 068 справ;
2020 року – 2 213 справ;
2021 року – 2 432 справи;
2022 року – 1 498 справ;
2023 року – 2 705 справ.

Вперше статтю 126-1 про домашнє насильство внесли до Кримінального кодексу України у грудні 2017 року, а набула вона чинності у січні 2019 року. Перші справи у звітах Генпрокуратури з'явилися вже за три місяця [16].

Відповідно, потреби в наданні комплексної допомоги і послуг постраждалим суттєво зросли. Проте здійснений нами аналіз дозволяє зробити висновок, що створені відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» системи зазнали сильного навантаження через збільшення кількості клієнтів спеціалізованих служб та необхідність забезпечення швидкого реагування на випадки. Тому у багатьох випадках вони працюють неповноцінно у зв'язку із: виснаженням фахівців через додаткове навантаження у гуманітарній допомозі ВПО при зниженні їх заробітної плати; недостатністю або відсутністю спеціалізованих служб підтримки; суттєвим оновленням персоналу уповноважених суб'єктів Національної поліції, які не пройшли відповідне навчання; фактичною відсутністю системи раннього виявлення фактів домашнього насильства (через дистанційне навчання факти домашнього насильства закладами освіти не виявляються, від медичних закладів у деяких громадах інформація про виявлені випадки надходить, але не в усіх) [13, с. 358].

Місцеві органи влади, неурядові організації за підтримки міжнародних організацій та фондів підключились до розбудови сервісів допомоги різним категоріям постраждалих від війни, зокрема й внаслідок насильства за гендерною ознакою та домашнього насильства. Наприклад, у рамках програми реагування на війну ЮНІСЕФ «Спільно» – міжгалузевої платформи для надання інтегрованих послуг, соціального згуртування, залучення громади та заходів зі зміни поведінки протягом 2022 року було підготовлено понад 300 локацій і мобільних груп у 20 областях України. Мультидисциплінарна мобільна команда – це команда швидкого реагування, що надає соціально-психологічну допомогу сім'ям з дітьми та іншим людям, постраждалим від війни. До складу команди входять психолог, соціальний працівник, юрист та медик. Мобільні бригади працюють у центрах підтримки переселенців, на власному авто виїжджають до місць, де потрібна допомога, а також консультують постраждалих дистанційно – телефоном або за допомогою відеозв'язку. Станом на грудень 2022 року підтримку та послуги українцям продовжували надавати 182 дитячі точки «Спільно» [17].

Проте, навіть, в умовах воєнного стану Україна прагне робити все можливе для реалізації заходів направлених на боротьбу та запобігання досліджуваному негативному явищу. Зокрема, нарешті, 20.06.2022 р. було ратифіковано Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульську конвенцію), яка набула чинності 01.11.2022 р. Україна приєдналася до цієї конвенції ще у 2011 р., проте 10 років не ратифіковувала. Незважаючи на це, більшість нормативних положень чинного законодавства у сфері захисту від домашнього насильства та гендерної дискримінації було розроблено та прийнято з погляду на зміст останньої [18, с. 98].

Ще одним викликом є – підтримка постраждалих осіб. Звичайно, отримати допомогу та підтримку на окупованих територіях складно, а часом майже не можливо, через існуючі бар'єри забезпечення захисту прав людини, такі як: присутність військового контингенту, низький рівень безпеки, поширена фактична чи очікувана безкарність винних у

насильстві, економічна криза, повна чи значна відсутність верховенства права. Хоча нині для постраждалих існує чимало шляхів звернень, навіть на тимчасово окупованих територіях. Повідомити про факти сексуального насильства, пов'язаним з конфліктом постраждалі особи можуть до Офісу Генерального прокурора, Контактного центру системи надання безоплатної правової допомоги, Асоціації жінок-юристок «ЮрФем: підтримка», на Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми й гендерної дискримінації, тощо. Так само постраждалі можуть отримати кваліфіковану юридичну допомогу та захист своїх прав, оскільки мають право на безоплатну вторинну правову допомогу [5, с. 96].

Отже, в умовах глобальних викликів сьогодення вкрай важливо збільшувати кількість санаторно-реабілітаційних центрів з кваліфікованою психологічною допомогою як для військовослужбовців, так і для цивільних осіб, які пережили наслідки війни та/або постраждали від насильства. Крім того, необхідно проводити якомога більше інформаційно-просвітницької роботи у всіх можливих засобах масової інформації та доводити до населення алгоритми дій у разі вчинення по відношенню до них насильства, щоб постраждалі особи не почувалися беззахисними, особливо в умовах війни [19, с. 223].

Як висновок:

– *розробити та впровадити посилений механізм реагування поліції на випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі в надзвичайних ситуаціях та під час правового режиму воєнного стану, з особливою увагою до постраждалих дітей.*

Доцільно проаналізувати досвід діяльності створених мобільних груп для виявлення та фіксації на деокупованих територіях держави фактів насильницьких дій та інших кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи в умовах воєнного стану, вчинених військовослужбовцям, та за необхідності розглянути можливість створення нових мобільних груп. При цьому важливо розробити нормативно-правове забезпечення їх діяльності. Важливо забезпечити своєчасність реагування поліцейських на випадки домашнього насильства

в надзвичайних ситуаціях та під час правового режиму воєнного стану. Слід вжити заходів для усвідомлення поліцейськими важливості своєчасного реагування на випадки домашнього

насильства, неможливості відмови в реагуванні під приводом низької пріоритетності даних питань в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Знецінення та страх. Як війна вплинула на рівень домашнього насильства в Україні? URL: <https://www.wonderzine.com.ua/wonderzine/life/life/12999-znetsinennya-ta-strah-yak-viyna-vplinula-narivendomashnogo-nasilstva-v-ukrayini>.
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 01.01.2020 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/paran2#n2>.
3. Devastatingly pervasive: 1 in 3 women globally experience violence. URL: <https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence>.
4. Домашнє насильство в Україні: реагування в умовах війни (І півріччя 2022 р.): звіт, підготовлений Аналітичним центром ЮрФем за фінансової підтримки Ради Європи (проект Ради Європи «Боротьба з насильством стосовно жінок в Україні»). URL: <https://jurfem.com.ua/domashne-nasyilstvo-reahuvannya-vumovakh-viyny/>.
5. Баранюк Д. Є., Бугасць Т. І. Захист природних прав постраждалих осіб від насильства в умовах російсько-української війни. *Реалізація прав людини у діяльності правоохоронних органів в умовах окупації українських територій*: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. ДонДУВС, 30 вересня 2022 р. С. 94–98.
6. Gender Equality Strategy 2020–2025. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en (Last accessed: 26.02.2023).
7. Менджул М. В. Принцип заборони насильства в сім'ї: впровадження європейських та міжнародних стандартів в умовах воєнного стану в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. Розділ XI. Міжнародне право. 2023. С. 591–594.
8. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Combating Violence Against Women and Domestic Violence. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC01051> (Last accessed: 27.02.2024).
9. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами: Закон України від 20.06.2022 № 2319-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2319-20#n2> (дата звернення: 10.01.2024).
10. Харитоновна О. В. Ключові засади гендерної політики в кримінальному праві України та основні напрями реформ щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству: науково-практичний посібник. Харків, 2018. 344 с.
11. Не приватна справа: домашнє і сексуальне насильство щодо жінок на сході України. URL: <https://vsenedlyadomu.com.ua/dopovid-ne-privatna-sprava-domashnye-i-seksualne-nasilstvo-shhodo-zhinok-na-shodi-ukrayini/>.
12. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень–грудень 2021 та січень–грудень 2022 рр. (форма № 1). Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogorozsliduvannya-2> (дата звернення: 19.01.2024).
13. Блага А. Б., Адащик А. С. Динаміка домашнього насильства в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 355–358.
14. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за січень-грудень 2021 року та січень-грудень 2022 року (форма № 2). Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultatiyih-dosudovogorozsliduvannya-2> (дата звернення: 19.01.2024).

15. Звіт «Домашнє насильство в Україні: реагування в умовах війни (I півріччя 2022 року)», підготовлений Аналітичним центром ЮрФем. URL: <https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Проект-дослідження-РС.docx-копія.docx-2.pdf> (дата звернення: 19.01.2024).
16. Валерій Уляненко. Кількість справ про домашнє насильство в Україні б'є рекорди: похмура статистика. URL: <https://glavcom.ua/country/society/kilkist-sprav-pro-domashnje-nasilstvo-v-ukrajini-bje-rekordi-pokhmura-statistika-989993.html>.
17. Мультидисциплінарні мобільні команди допомоги постраждалим від війни. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/mobile-teams> (дата звернення: 19.01.2024).
18. Кулик К. Д. Стан та запобігання домашньому насильству в Україні у період воєнного стану. *Нова архітектура безпекового середовища України: зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 грудня, 2022 р.)*. Харків : Юрайт, 2022. С. 95-98.
19. Постол О. І. Сучасний стан та перспективи розвитку системи запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах глобальних викликів сьогодення: матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Одеса, 08 липня 2022 р.). Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 221–224.

References:

1. Znetsinennia ta strakh. Yak viina vplynula na riven domashnoho nasylstva v Ukraini? URL: <https://www.wonderzine.com.ua/wonderzine/life/life/12999-znetsinennya-ta-strakh-yak-viyna-vplynula-na-rivendomashnogo-nasylstva-v-ukrayini>.
2. Pro zapobihannia ta protydiiu domashnomu nasylstvu : Zakon Ukrainy vid 01.01.2020 r. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/paran2#n2>.
3. Devastatingly pervasive: 1 in 3 women globally experience violence. URL: <https://www.who.int/news/item/09-03-2021-devastatingly-pervasive-1-in-3-women-globally-experience-violence>.
4. Domashnie nasylstvo v Ukraini: reahuvannia v umovakh viiny (I pivrichchia 2022 r.): zvit, pidhotovlenyi Analitichnym tsentrom YurFem za finansovoi pidtrymky Rady Yevropy (proiekt Rady Yevropy "Borotba z nasylstvom stosovno zhinok v Ukraini"). URL: <https://jurfem.com.ua/domashne-nasylstvo-reahuvannya-vumovakh-viiny/>.
5. Baraniuk D. Ye., Buhaiets T. I. Zakhyst pryrodnykh prav postrazhdalikh osib vid nasylstva v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. *Realizatsiia prav liudyny u diialnosti pravookhoronnykh orhaniv v umovakh okupatsii ukrainskykh terytorii: materialy V vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii*. DonDUVS, 30 veresnia 2022 r. S. 94–98.
6. Gender Equality Strategy 2020–2025. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en (Last accessed: 26.02.2023).
7. Mendzhul M. V. Pryntsyp zaborony nasylstva v sim'i: vprovadzhennia yevropeiskykh ta mizhnarodnykh standartiv v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. *Elektronne naukove vydannia "Analitichno-porivnialne pravoznavstvo"*. Rozdil XI. Mizhnarodne pravo. 2023. S. 591–594.
8. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Combating Violence Against Women and Domestic Violence. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC01051> (Last accessed: 27.02.2024).
9. Pro ratyfikatsiiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu ta borotbu iz tsymy yavyshchamy: Zakon Ukrainy vid 20.06.2022 № 2319-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2319-20#n2> (data zvernennia: 10.01.2024).
10. Kharytonova O. V. Kliuchovi zasady hendernoi polityky v kryminalnomu pravi Ukrainy ta osnovni napriamy reform shchodo protydii nasylstvu stosovno zhinok ta domashnomu nasylstvu: naukovopraktychni posibnyk. Kharkiv, 2018. 344 s.

11. Ne pryvatna sprava: domashnie i seksualne nasylstvo shhodo zhinok na skhodi Ukrainy. URL: [https://vsenedlyadomu.com.ua/dopovid-ne-privatna-sprava-domashnye-i-seksualne-nasilstvo-shhodo zhinok-na-shodi-ukrayini/](https://vsenedlyadomu.com.ua/dopovid-ne-privatna-sprava-domashnye-i-seksualne-nasilstvo-shhodo-zhinok-na-shodi-ukrayini/).
12. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia za sichen–hruden 2021 ta sichen–hruden 2022 rr. (forma № 1). Ofis Heneralnoho prokurora. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogorozsliduvannya-2> (data zvernennia: 19.01.2024).
13. Blaha A. B., Adashchuk A. S. Dynamika domashnoho nasylstva v umovakh viiny. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2023. № 1. S. 355–358.
14. Yedynyi zvit pro osib, yaki vchynyly kryminalni pravoporushennia za sichen-hruden 2021 roku ta sichen-hruden 2022 roku (forma № 2). Ofis Heneralnoho prokurora. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (data zvernennia: 19.01.2024).
15. Zvit “Domashnie nasylstvo v Ukraini: reahuvannia v umovakh viiny (I pivrichchia 2022 roku)”, pidhotovlenyi Analitychnym tsentrom YurFem. URL: <https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Proekt-doslidzhennia-RIe.docx-kopii.docx-2.pdf> (data zvernennia: 19.01.2024).
16. Valerii Ulianenko. Kilkist sprav pro domashnie nasylstvo v Ukraini b’ie rekordy: pokhmura statystyka. URL: <https://glavcom.ua/country/society/kilkist-sprav-pro-domashnje-nasilstvo-v-ukrajini-bje-rekordi-pokhmura-statistika-989993.html>.
17. Multydystyplinarni mobilni komandy dopomohy postrazhdalym vid viiny. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/mobile-teams> (data zvernennia: 19.01.2024).
18. Kulyk K. D. Stan ta zapobihannia domashnomu nasylstvu v Ukraini u period voiennoho stanu. *Nova arkhitektura bezpekovoho seredovyscha Ukrainy*: zb. tez Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 23 hrudnia, 2022 r.). Kharkiv: Yurait, 2022. S. 95-98.
19. Postol O. I. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku systemy zapobihannia ta protydii domashnomu nasylstvu ta nasylstvu za oznakoiu stati v umovakh hlobalnykh vyklykiv sohodennia: materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (m. Odesa, 08 lypnia 2022 r.). Odesa: Vydavnychiy dim “Helvetyka”, 2022. S. 221–224.